

GÖRÖGORSZÁG

I. GÖRÖGORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Hellén Köztársaság
Államforma	Parlamentáris köztársaság
Főváros	Athén
Terület	131 940 Km ²
Népesség	11 262 000 (Eurostat 2009)
Nemzetiségi megoszlás	görög 93%, egyéb (külföldi állampolgárok) 7%
Vallási megoszlás	Görög ortodox (98%), muzulmán (1,3%), egyéb (0,7%)
Hivatalos nyelv	görög
Klíma	mediterrán
Államfő	Karolos Papoulias
Miniszterelnök	George Papandreou (2009. október óta)
Hivatalos pénznem	Euró (EUR)
Jelentősebb városok	Thessaloniki, Lámia, Larissza, Korinthosz, Patrasz, Katerini, Heraklion, Ioannina, Tripoli

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Görögország főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd EUR	226,4	239,1	237,5
GDP változás (reál)	%	4,5	2,0	-2,0
Egy főre jutó GDP (PPS)	Ezer EUR/fő	23,1	23,6	n.a.
Infláció (fogyasztói árindex)	%	3,0	4,2	1,3
Munkanélküliségi ráta	%	8,3	7,7	9,5
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	-5,1	-7,7	-13,6
Államadósság (év végi)	GDP %-a	95,7	99,2	115,1
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	-14,4	-14,6	-11,2

Forrás: Eurostat

A görög gazdaságban az állami szektor részesedése még mindig eléri a 40%-ot. A GDP előállításában az ágazatok közül meghatározó a szolgáltatások szerepe (77,3%). Az ipar a GDP 19%-át, míg a mezőgazdaság 3,7%-át adja (Eurostat 2008).

A szolgáltató szektorban meghatározó a tengerhajózás: a görög kereskedelmi flotta az EU legnagyobb flottája, világméretben pedig a harmadik helyet foglalja el. Jelentős a turizmus szerepe is, amely a GDP 16-18%-át adja.

A görög ipar fontos ágazata a bányászat: az ország jelentős lignit, bauxit és magnézium készletekkel rendelkezik. Különlegességnek számít a korábbi vulkán kitörések következtében az egyes szigeteken található nagymennyiségű habkő. A közelmúltban jelentős kőolaj készleteket találtak az ország észak-keleti részében és az Égei-tengeren, de ugyancsak jelentősek a Ion tengeren fellelt földgáz és olaj tartalékok is.

A Nyugat-Makedóniában található lignit készletekre alapozva további erőművi beruházásokat terveznek. A megújuló energiák fokozottabb hasznosítását szélenergia, napenergia és bioüzemanyag felhasználása esetén ugyancsak támogatják. Terveik szerint a jelenlegi lignit bázisú elektromos energia ellátást részben gáz-üzemű erőművek, részben megújuló energiák alkalmazásával kívánják felváltani. A 2020-ig az elektromos energia 20%-át kívánják megújuló energiából kinyerni. Kiemelt terület a kőolaj és földgáz vezetékek, valamint az LNG terminál kérdése. A görög kormány energia stratégiájában vezető szerepet tölt be az ITGI vezeték, ezt követi a Burgas – Alexandropouli vezeték és harmadik helyen a Déli Áramlat vezeték. Törekednek az alternatív energiaforrások elérésére és biztosítására.

Az ipari termelésben az alumínium termékek gyártása játszik vezető szerepet, e mellett meghatározó a cementgyártás is. A mezőgazdasági termelésben elsősorban a zöldség- és gyümölcstermesztés a kiemelkedő: őszibarack termelésben a görög agrárium világelső, de a görögdinnye, kivi, pisztácia termesztésben, valamint olíva olaj előállításban is élen jár.

Görögország krónikusan magas államháztartási hiánnyal küzd, az elmúlt 10 év során mindössze egyszer, 2006-ban sikerült a deficitet a maastrichti 3%-os küszöbérték alá szorítani. Ebből fakadóan igen magas az államadósság GDP-hez viszonyított

aránya, a 2009-es évben már a 120%-os szint felé közelített. A globális gazdasági válság következményei a görög gazdaság konjunkturális helyzetében is éreztették hatásukat: a belső fogyasztás az év folyamán fokozatosan csökkent, lassult az ipari termelés, drasztikusan csökkentek a magánépítkezések és a gazdaság fontos ágazatának számító turizmusban valamint a tengerhajózásban is beköszöntött a recesszió.

A 2009. október közepén hivatalába beiktatott új kormány első lépései között áttekintette a gazdasági helyzetet, amelynek során sokkal negatívabb helyzetkép alakult ki, mint amit az előző kormányzat az EU felé kommunikált. Ennek következtében bizalmi válság alakult ki az EU illetékes szervei és Görögország között, és az EU ismét felügyeleti ellátás alá vonta Görögországot a költségvetés túlzott méretű hiánya és az ország külső adósság állománya miatt. A helyzetet az elemzők katasztrofálisnak ítélik, ami már az EU külső pénzügyi megítélésére is negatív hatást gyakorol.

A kormányzat az állami szektorban azonnali létszám stopot és bérbefagyasztást vezetett be, számos korábbi juttatás eltörlése mellett. A költségvetési szervek 2010-re tervezett költségvetését 10%-kal csökkentette, e mellett adó- és nyugdíj reformra készül.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb termékek

Görögország külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Áruforgalmi egyenleg	M EUR	-35 285	-41 474	-44 045	-30 753
Export	M EUR	16 154	17 496	19 813	15 319
Import	M EUR	51 439	58 970	63 858	46 072
Szolgáltatások egyenlege	M EUR	15 337	16 592	17 133	12 643
Export	M EUR	28 365	31 337	34 064	26 984
Import	M EUR	13 028	14 745	16 931	14 341

Forrás: Eurostat

2009-ben az export és import egyaránt erőteljesen visszaesett (23, ill. 28%-kal).

Az export csökkenéséhez a világgazdasági válság következtében beszűkülő felvevő piacok mellett nagymértékben hozzájárult a görög áruk versenyképtelensége. Az importnál a belső kereslet jelentős csökkenése, valamint egy tudatosabb energiapolitika eredményezte a visszaesést.

Görögország 10 legfontosabb exportpiaca: Németország, Olaszország, Ciprus, Bulgária, USA, Nagy-Britannia, Törökország, Románia, Franciaország, Albánia. Görögország 10 legfontosabb import partnere: Németország, Olaszország, Kína, Dél-Korea, Franciaország, Hollandia, Belgium, Spanyolország, Nagy-Britannia, USA.

Főbb exporttermékek: zöldség és gyümölcsfélék (narancs, szőlő, citrom, paradicsom, füge), textilipari és vegyipari termékek.

Főbb importtermékek: gépek, közlekedési eszközök, vegyipari termékek valamint kőolaj és kőolajtermékek.

A szolgáltatás külkereskedelemnél a tengerhajózás, a közúti és vasúti árufuvarozás (a Páneurópai vasúti és közúti folyosókhoz csatlakozva), a pénzügyi és banki szolgáltatások valamint a turizmus részvétele a domináns.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Görögország közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	M EUR	1 543	3 071	2 415
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	M EUR	36 153	27 390	31 186
Tőkekifektetés más országba	M EUR	3 833	1 650	1 323
Tőkekifektetés állománya	M EUR	21 500	26 753	28 076

Forrás: Bank of Greece

Görögországban 2009-ben négy nagy külföldi tőkebefektetés történt. Január elsejével megnyitotta áruházait ALDI német áruházlánc. A Deutsche Telekom tovább részvényeket vásárolt az Állami Telefonszolgálatban (OTE). Az Olympic Airways privatizációja során a vállalatot az Öböl-menti Befektetési Alap, MARFIN Group vásárolta meg a javítóbázissal és a földi kiszolgálással együtt. További külföldi befektetés az Emporiki Bankban a francia Credeit Agricole S.A. 82,5%-os tulajdonszerzése.

A legnagyobb befektető országok: Luxemburg, Hollandia, Németország, Spanyolország, USA, Egyesült Királyság, Franciaország. Luxemburg előkelő pozícióját elsősorban az oda menekített görög tőke re-invesztíciója biztosítja.

A görög tőke főleg a Balkán országok piacain keresi a befektetési lehetőséget a bankrendszer, az energia ipar, a bányászat és élelmiszeripari feldolgozás – csomagolás területén. 2009-ben azonban jelentősen megtorpant a kivitel. E mellett jelentős tőke áramlik Ciprusra, mely azonban nem feltétlenül a nagyobb hozamot, hanem az átmeneti biztonságot és a kedvezőbb adózási feltételeket keresi.

II. MAGYARORSZÁG ÉS GÖRÖGORSZÁG BILATERÁLIS KAPCSOLATAI

A magyar-görög külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	449,3	329,9	72,3	56,9	377,0	273,0
Élelmiszer, ital, dohány	102,5	80,7	25,0	21,2	77,5	59,5
Nyersanyagok	4,8	1,6	3,0	1,9	1,8	-0,4
Energiahordozók	2,8	0,9	0,1	0,1	2,7	0,8
Feldolgozott termékek	71,4	64,9	39,2	30,0	32,2	34,9
Gépek, gépi berendezések	267,9	181,8	5,1	3,6	262,8	178,2

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	73,4	78,6	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	78,7	84,9	24,5	37,3
Nyersanyagok	32,5	64,8	0,5	3,4
Energiahordozók	33,3	175,2	0,3	0,3
Feldolgozott termékek	90,9	76,4	19,7	52,7
Gépek, gépi berendezések	67,9	71,7	55,1	6,4

Forrás: KSH

A gazdasági és pénzügyi világválság Görögországban erőteljesebben érezte hatását, mint hazánkban. A görög belső fogyasztás visszaesése negatívan hatott áruexportunkra. Elsősorban a gépek és gépi berendezések áru-főcsoportban szenvedtünk el jelentős veszteségeket, mely egyértelműen a görög autópiac 40%-os szűkülésének tudható be (személygépkocsi exportunk közel 45 M euróval, mintegy kétharmadával csökkent). Ehhez járul még a háztartási és szórakoztató ipari elektromos berendezések kiskereskedelmi forgalmának csökkenése (TV-készülékek kivitele 43 M euróval, videó-készülékeké 6,5 M euróval csökkent, ugyanakkor a mobiltelefon-export nőtt 24,1 M euróval). Élelmiszer kivitelünk is visszaesett: a búzaexportunk 12,8 M euróval, kukorica 6,9 M euróval, a cukor 3,1 M euróval csökkent, ugyanakkor az élő szarvasmarha (2,8 M euró) valamint a keményítőgyártásban keletkezett hulladék és melléktermék (3,1 M euró) kivitele esetében tapasztalható növekedés az előző évhez képest.

Főbb exporttermékeink: mobiltelefon, televízió, szarvasmarha, búza, személygépkocsi.

Főbb importtermékeink: citrusfélék, alumínium, gyógyszerek, rizs, tartósított gyümölcsök.

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
Görögország közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	1,5	1,1	1,1
Görögország közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	6,3	2,3	2,1
Magyarország tőkebefektetése Görögországba	0,8	0,3	-0,1
Magyarország tőkebefektetés-állománya Görögországban	-	- 0,0	- 0,0

Forrás: MNB

2009-ben Görögországból nem érkezett működő-tőke Magyarországra.

A korábbi befektetők közül megőrizte vezető pozícióját a Coca Cola Hellenic Bottling Company, mely a márka forgalmazásáért felelős. A korábban második helyen álló Zeritis csoport befejezte magyarországi működését és bezárta a pizskei papírgyárát. A görög befektetők általában nem termelő ágazatokban vannak jelen és vállalati méreteik sem hasonlíthatók a Magyarországon egyébként működő befektetőkéhez.